U bevindt zich hier:

- Home
- Collega's aan het woord
- Relatieve competentie: over Babel gesproken

Relatieve competentie: over Babel gesproken

In de jaren veertig was Canada een aantrekkelijk emigratieland voor Nederlandse boerenfamilies, nadat zij hun boerderijen en al wat hen overigens lief was door oorlogshandelingen waren verloren. Later - in de jaren vijftig - nam de werkgelegenheid in Canadese steden toe, waardoor ook Nederlanders uit andere beroepsgroepen werden aangetrokken. Aangezien de naoorlogse periode in Nederland werd gekenmerkt door economische soberheid - de belangrijkste oorzaak van de toenemende emigratie - werden vergelijkbare ontwikkelingen waargenomen in Australië, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten.

Nochtans ook vóór de Eerste en Tweede Wereldoorlog waren er - ten gevolge van de kolonisatie - Nederlanders te vinden in het Caribisch gebied, Zuid-Afrika en Nederlands-Indië. Goed beschouwd is de Nederlandse diaspora te vinden in alle uithoeken van de aarde, zowel op exotische locaties als dichter bij huis. Een dergelijke wereldwijde verspreiding van mensen met Nederlandse *roots* zorgt voor een grote uitdaging voor degenen die erfrechtelijke genealogie beoefenen, vooral vanuit een linguïstisch perspectief. Anno 2020 is privacy zowel een groot goed als een zware last; dit manifesteert zich optima forma wanneer onderzoekers een gerechtvaardigd belang moeten aantonen ter verkrijging van informatie -helder, schriftelijk en in de juiste taal.

De eerste in een lange reeks documenten die moet worden opgesteld is de volmacht. Bij het verrichten van internationaal onderzoek is het van cruciaal belang dat de volmacht wordt vertaald naar de taal van het land waarin het onderzoek dient te worden verricht. Voor de meest voorkomende talen worden sjablonen gebruikt: Engels, Frans, Duits en Spaans; het wordt echter ingewikkelder wanneer de doeltaal bijvoorbeeld Servisch of Indonesisch is. Voor dergelijke talen is vrijwel nooit een sjabloon voorhanden; de sterk juridisch getinte inhoud vereist de professionele menselijke blik en bovendien kan het alfabet van de betreffende taal verschillen van het onze. De beoogde efficiëntie van een nauwgezet onderzoek is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de vertaling. Niet alleen dient de terminologie aan te sluiten bij te lokale opvattingen, ook de intrinsieke boodschap dient op een voor de ontvanger begrijpelijke wijze te worden overgebracht.

Een andere categorie documenten die vaak vertaald moet worden is die van geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten. In Nederland worden akten echter eerder náár het Nederlands vertaald dan vice versa. Wij

hebben de luxe internationale uittreksels te kunnen opvragen uit akten van de Burgerlijke Stand en het bevolkingsregister; voorvertaald naar vier talen en klaar om in het buitenland gebruikt te worden.

In gedachten schiet een casus die zich vorig jaar aandiende. Het betrof een in het voormalig Nederlands-Indië geboren, in Nederland overleden erflaatster [in het erfrecht noemen we de overledene de erflater of erflaatster] die zonder achterlating van echtgenoot en kinderen overleed. Haar erfgenamen op grond van het Nederlandse versterferfrecht [het versterferfrecht is het erfrecht dat door de wet wordt geregeld indien er geen testament is] waren haar broer en haar zus. De bevolkingsadministratie uit het Nederlands-Indisch tijdperk [vóór de onafhankelijkheid in 1949] is daar achtergebleven. Erfgenamenonderzoeken die naar Indonesië leiden vormen reeds om die reden een grote uitdaging.

In deze nalatenschap beschikten we over laatstbekende adressen in Malang en Bandung, hetgeen de kans van slagen aanmerkelijk vergrootte. Van de notaris ontvingen wij een volmacht die beëdigd moest worden vertaald naar het Indonesisch, moest worden gelegaliseerd door de rechtbank en het ministerie van Buitenlandse Zaken en tot slot bekrachtigd door de Indonesische ambassade. Het merendeel van deze handelingen is nodig omdat Indonesië niet is aangesloten bij het apostilleverdrag van 1961.

Na ampel onderzoek lukt het ons om de erfgenamen te vinden; dat is echter waar de grootste uitdaging begint. Het verzamelen van akten en andere documenten in Indonesië is geen sinecure. Onze Indonesische collega fungeert als tolk en zorgt ervoor dat waar mogelijk akten en kopieën van legitimatiebewijzen worden aangeleverd. De hiaten in de documentatie worden opgevuld met alternatieve vormen van legitimatie en beëdigde getuigenverklaringen. U begrijpt natuurlijk al dat al deze documenten, voor zover ze niet voorzagen in een Engelse vertaling, beëdigd naar het Nederlandse moesten worden vertaald. Per slot van rekening kan de notaris alleen dan een verklaring van erfrecht opmaken indien hij zich van de juistheid van de onderliggende stukken en verklaringen heeft kunnen overtuigen. Zo moeten de erfgenamen zich ondubbelzinnig uitspreken over de (wijze van) aanvaarding of verwerping van de nalatenschap. De verklaring van erfrecht is nodig om de nalatenschap te kunnen afwikkelen en toe te werken naar een verdeling door de gezamenlijke erfgenamen.

Het internationale karakter van erfrechtelijke genealogie brengt met zich mee dat onderzoekers dagelijks in een vreemde taal moeten communiceren. Veel correspondentie moet beëdigd worden vertaald; slechts in enkele gevallen kan worden volstaan met een eenvoudige vertaling. Het behoeft dan ook geen groot betoog dat erfrechtelijk genealogen voor zowel de reguliere als de 'exotische' talen sterk afhankelijk zijn van beëdigd vertalers, die essentiële diensten leveren, onlosmakelijk verbonden met onze competentie om onderzoek te verrichten.

Klaas Zondervan, Erfgenamenonderzoek.nl

Klaas Zondervan is erfrechtelijk genealoog, juridisch adviseur en algemeen bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Rechtskundige Adviseurs (NVRA). Hij is eigenaar van Zondervan Rechtskundig Advies, aan welk bureau een rechercheverguning is verleend door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Klaas is momenteel ook als expert verbonden aan het nog uit te zenden televisieprogramma 'De Erfgenaam'. Tijdens zijn werkzaamheden als genealoog komt hij in veelvuldig in aanraking internationale instanties en de daarmee gepaarde vreemde talen en vertaalwerk. Voor KTV schreef Klaas Zondervan deze column over het belang van een goede vertaling binnen zijn werkveld: